

בסיעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש הגדול
ע"ה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרה"ג
ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א
יום שני פרשת עקב | י"ג מנ"א תשפ"ז

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105
www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון
03-6171111**

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashon.com**

יוצאים לנפוש בחו"ל בשבוע שקורין בתורה משבח א"י

אי אפשר לתאר איזה יסורי נפש הם, לשמוע בקריאת התורה ביום שני פרשת עקב איך שמשה רבינו ע"ה משבח את ארץ ישראל, 'ארץ אשר לא תחסר כל בה', ואח"כ הולכים הביתה ואורזים מזוודות לנסוע לשווייץ. והרי משה רבינו אומר שבארץ ישראל לא חסר כלום, איזה דילמה קשה היא לקום ולנסוע מארץ ישראל לחוץ לארץ.

ואין לומר שזה רק בגדר 'אם יזכה יבחין', כי פסוק מפורש הוא בתורה, כמו שאין אומרים על שבת ועל תפילין 'שאם יזכה יבחין', כך צריך לקבל הדברים כמו שהם, שארץ ישראל לא תחסר כל בה, וכמו שקראנו היום בתורתנו הקדושה: **כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם עֵינֶת וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָרִים: אֶרֶץ חֹטֶה וְשֹׁעֶרָה וְגִפְנִים וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ: אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמַסְפֶּנֶת תֵּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִּחְסַר כָּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנֶיהָ בְּרֹזֶל וּמַהֲרִיקָה תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת: וְאִם כֵּן אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לְצַאת מֵאֶרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה וְרַחֲבָה כְּזֹאת, וּלְנַסּוֹעַ לְשׁוּוֹיִץ. וְזֶה לִי כְּמָה שְׁנִים שֶׁלְּצַעֲרִי הִוָּכַחְתִּי לְשִׁמּוֹעַ אֶת קְרִיאַת הַתּוֹרָה שֶׁל פְּרַשְׁת עֵקֶב בַּחוּץ לָאָרֶץ, אִיכָּה הִיְתָה כְּזֹאת?**

לא העלה לתורה בפרשת חדש את המקל בזה בחו"ל

כתוב בשו"ת חת"ס או"ח סי' ט"ו שהוא ראה בהנהגות מורו ורבו הרה"ק רבי נתן אדלר זי"ע שבקריאת התורה דיו"ב בחג הסוכות בחו"ל קורין 'שור או כשב כי יולד', והזהיר שלא ליתן עליה זאת למי שהיה נוהג להקל באכילת חדש בחוץ לארץ. כנודע שנחלקו בזה הפוסקים, ויש שסמכו על דעת ה"ח זי"ע שאין חדש בשל גוי או בחו"ל, והדבר היה נוגע למעשה בתבואה שהושרשה לאחר פסח, וכבר היו אופים פת בחודש תשרי מקמח החדש הזה, אעפ"כ הזהיר רבי נתן אדלר שלא להעלות ל'לוי' מי שאינו מחמיר באיסור חדש, כדי שלא יקרא בתורה בעליה שלו 'ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה'. בחודש ניסן עצמו יוכל לעלות בעליה זאת, שמא יחזור בו עד שיהיה נוגע למעשה, אבל בסוכות שכבר יש לאכול ולשתות מן החדש והוא מקל בזה, לא יעלה בתורה בפסוק זה.

וזלה"ק: 'ראה זה ראיתי במנהגי מורי הגאון מ' נתן אדלער זצ"ל שבי"ט של סוכות לא קרא ללוי למי שאוכל חדש, כי באותו זמן כבר נקצרו השעורים שהם חדש קודם העומר והלוי קורין לפניו בבי"ט של סוכות ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם **וזה יברך על התורה ויקראו לפניו מקרא זה ושוב ישתה שכר וי"ש ויאכל פתו המחומץ בשמרי שכר שלרוב פוסקים גם בזה הזמן הוא דאורייתא**, וכיוצא בזה השתא הבא שנת השמיטה אינו ראוי לקרות בתורה לא יגוש את רעהו למי שלא עשה פרוזבול ער"ה העבר בכניסת שמיטה וגם יעשה פרוזבול ער"ה הבע"ל ביציאתו לצאת ידי כל הפוסקים החולקים בזה עיין ח"מ סימן ס"ז, **כיוצא באלו ראוי להחסידיים לזהר'.**

לא יקראו בפרשת שמיטה למי שלא דקדק בפרוזבול

וכמו כן בענין השמיטה, אף שמעיקר הדין שמיטה משמטת בסופה ודי לו אם עשה פרוזבול לפני סוף השנה, מ"מ כיון שיש פוסקים בחו"מ סי' ס"ז שצריך לעשות הפרוזבול בתחילה, כי השמיטה משמטת בתחילתה, לכן לא יעלה בפרשת כי תצא בפסוק 'כי קרא שמיטה להשם'.

אין ראוי לעלות בארץ לפרשת עקב את הבאים מא"י

ומכיון שכתב 'וכיוצא באלו ראוי להחסידיים לזהר', בקשתי לפני כמה שנים מידידי הג"מ רבי מרדכי לוין שליט"א מארזוזה, שכל העולה בפרשת עקב מתחילת הפרשה עד שני, יש להכריז כמו בתוכחה 'יעלה מי שירצה', כ"ש כל מי שנסע מארץ ישראל להררי שווייץ, ועבר על מקרא שכתוב 'ארץ אשר לא תחסר כל בה', איך יוכל לסתור את עצמו ולקרוא פסוק זה בתורה בהיותו שם בחוץ לארץ, בושה וחרפה.

ולא רק פרשת עקב כך, אלא גם פרשת ואתחנן ופרשת ראה, בדיוק באלו השבועות שאנשים נוסעים לחוץ לארץ, עומד משה רבינו ומפליא בשבחה של ארץ ישראל, הוא מתחנן תקט"ו תפילות להכנס לארץ ישראל, איך אפשר לשמוע את זה ולנסוע מארץ ישראל לחוץ לארץ, וכן מאריך בפרשת ראה במצות ישיבת ארץ ישראל, ואפילו בזמן הזה - לפי דעת הרמב"ן.

בשלמא בכל ימות השנה ניחא, שהרי החת"ס ורבו רבי נתן זי"ע לא מנעו מאותו האדם שהקל באיסור חדש, לעלות בשאר ימות השנה, עיקר הזהירות הוא באותה שעה שהוא עולה לתורה וקורא פסוק זה שהוא בעצמו חוזר לביתו ואוכל מן החדש.

וא"כ איך נוכל ללמד זכות על הנוסעים מארץ ישראל לחוץ לארץ? לפני שנלמד זכות, נלמד חובה, ונייקר מי שלא נענש בעונש זה ד'גרשוני מהסתפח בנחלת הויה לאמר לך עבוד אלהים אחרים'.

הזכרת א"י ועריה מיילדת קדושה בלב כשמות הצדיקים

כתב החת"ס בפרשת ואתחנן עה"פ הסמוך לפני 'שמע ישראל': וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטָב לְךָ וְאֲשֶׁר תִּרְבּוֹן מֵאֵד כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ. וזלה"ק: 'ושמעת ישראל ועשית לעשות וגו' כאשר דיבר ה' אלוקי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש, המקרא קשי ההבנה, ונ"ל הנה בכל פרשיות הללו שנה ומשלש בתוכחותיו ומזכיר ארץ ישראל בכל פרט ופרט, (הרבה מאד פעמים כפל ושילש 'אתם באים אל הארץ' ואני לא זוכה לכך וכו', ובכל עת הוא מזכיר עוד איזה תואר של שבח על הארץ) והוא לסגולה נפלאה כי הזכרת הארץ המקודש מוליד קדושה בלב השומע כמו בטומאה ולא ישמע על פיך" וכמו כל האומר רחב רחב [מגילה ט"ו]. בן ההיפוך בקדושה בהזכרת ארץ הקדושה ואנשי קודש. ועיי' ריש ס' שפתי ישנים שחיבר ספרו בשביל זה שיזכרו על שפתותם הספרים ויהי' סגולה להתקדש, ואמר הקב"ה שכל כך יתקדשו כלל ישראל שאם ישמע שם ישראל ישמור ויעשה מצות ה'. וזהו ושמעת ישראל אם תשמע שם ישראל ושמעת בקולו ע"י הזכרת שם ישראל, ומסיים למשל כאשר דבר ה"א אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש בכל ענין וענין כדי שע"י ההזכרה יתוסף לך קדושה, ה"נ דכוותיה'. [תקצ"א].

הפלא ופלא, כשם שעשה הג"מ רבי שבתי חיבור מיוחד שמלוקטים בו שמות הספרים הקדושים ושמות מחברי הספרים, וכתב בהקדמת ספרו שהתועלת בזה הוא כי שאפילו כשאדם נמצא במקום שאסור לו ללמוד תורה, או נמצא במצב שאינו יכול ללמוד תורה, ישב ויאמר 'שפתי כהן', 'מגן אברהם', 'טורי זהב', וכו' וכו', וזה סגולה להתקדש. כמו שמסופר בגמ' על רבי זירא שלא היה לו כח ללמוד וישב בשער בית המדרש כדי לקום לפני הזקנים, כדי שיקבל שכר 'והדרת פני זקן' שהוא 'ויראת מאלקיך', שיזכה ליראת שמים. כך יכול אדם להתקדש ולהתטהר ע"י שיזכיר שמות ספרי הקודש.

וכתב החת"ס שכמו כן כשאדם מזכיר שמות ערי ארץ ישראל, צפת, טבריה, ירושלים, חברון, באר שבע, חיפה וכו'. כמבואר בספר יהושע כל הרשימה, צקלג, מדמוני ועוד. זה מקדש ומטהר את האדם.

וחידש החת"ס שהמקור לזה שהזכרת שמות הצדיקים מקדש את האדם, מקורו מענין הזכרת ארץ ישראל.

וזש"כ 'ושמעת ישראל', כשאתה שומע שמדברים מיהודי, הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, הרבי רבי אלימלך זי"ע, החפץ חיים זי"ע, וכו', 'ושמרת לעשות', עי"ז יולד קדושה בלבך ותשמור תורה ומצוות כראוי. 'כאשר דיבר ה' אלוקי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש', כשם שהקב"ה מזכיר את ארץ ישראל הרבה פעמים יחד עם הזהרת המצוות, גם כשאינו מובן מה קשר הזכרת השמות האלה, אין זאת אלא כדי שיתוסף בכם קדושה ויראה, כך גם יהיה ב'ושמעת ישראל', כשתזכיר שמות הצדיקים. הרי שהמקור הראשון הוא מירון צפת טבריה, וממנו למדנו על שמות הצדיקים.

ולכן יש לשמוח מאד שאנו נמצאים בארץ ישראל, ומזכירים תמיד שמות ערי א"י, ירושלים, בני ברק, בית שמש, טבריה, כשאתה אומר 'אני נוסע מירושלים לבני ברק', אין זו שיחת חולין בעלמא, זה מוליד יראה וקדושה בלבך.

הרב של נוח אחיעזר הקטנה במקום הדיין דסאטמר

בבעלזא היה יהודי חשוב הגה"ח רבי דוד מאיר ווייס זצ"ל, בעל תפילה בשחרית דימים הנוראים בבעלזא. אביו הגה"ח רבי אברהם צבי זצ"ל היה רבה של שכונת נוח אחיעזר בבני ברק, וסיפר שלאחר שהכתירו את אביו כאב"ד בנוח אחיעזר, צוה כ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע למשמשו רבי שלום פויגל שבשעה שהוא מכריז

א וכמבואר ברמב"ם שיש איסור להזכיר שמות עבודה זרה. והגה"ק מצאנו זי"ע היה נזהר שלא להזכיר שמות ערים הרומזים על עבודה זרה.

את שמו בעת שלחן הטהור, ישנה את הכינוי שלו, עד אז היו מכריזין עליו 'דער סאטמרער דיין שטעלט וויין', מפני שלפני המלחמה היה מכהן כאב"ד בעיר סאטמר, ועתה שנתמנה כרבה של נה אגיעזר, ביקש מהר"א שמהיום יכריז עליו 'דער נה אגיעזר' ער רב שטעלט וויין'.

המשמש רבי שלום פויגל הקשה והרי סאטמר היתה עיר ואם בישראל, מלאה לומדים וסופרים. ואילו 'נה אגיעזר' היא שכונה קטנה בקצה בני ברק, רחוב אחד או שתיים, והרי יש לו יותר כבוד שיכריזו עליו 'סאטמרער דיין'?

השיבו מהר"א: 'מקום קטן בארץ ישראל, יותר חשוב ממקום גדול בחוץ לארץ'. להיות רב על שכונה קטנה בארץ ישראל, יותר חשוב מלהיות רב במדינה שלמה בחוץ לארץ.

והדבר פשוט. שכן כתוב במשנה 'הכל מעלין לירושלים אפילו מנוה היפה לנוה הרעה', נה אגיעזר' ער דיין ולא סאטמר' ער דיין.

ובאמור שהזכרת שמות ארץ ישראל, מסוגל ליראת שמים, לא כן כשמזכיר שמות ערי חוץ לארץ, אינו מיילד קדושה בלב האדם.

מלבד עיר בארדיטשוב שהעידו הצדיקים שזה מעורר רחמים, משום שמן השמים נקרא שם העיר כך, ע"ש הצדיק רבי לוי יצחק זי"ע שעתיד להתגורר שם.

אבל בארץ ישראל, כל עיר ועיר יש סגולה בהזכרת שמה ליראת שמים.

אין מחשבה טובה כמעשה אלא בחזקת כשרות דא"י

אי' בספה"ק 'נועם מגדים' תלמיד המגיד זי"ע, בפרשת פינחס, ע"פ מש"כ בפרשת ראה: (יב, ח) לא תַעֲשֶׂנוּ כָּל אֲשֶׁר אֲנִי עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו: כִּי לֹא בְּאַתֶּם עַד עֲתָה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךְ נָתַן לָךְ. וצריך להבין פשוטו של מקרא, עד כדי כך שהוכרח רש"י להסביר הפסוק ע"ד המדרש.

כי הנוסח 'איש כל הישר בעיניו', אינו מורה על דבר טוב, כמ"ש בספר שופטים 'בימים ההם איש כל הישר בעיניו יעשה' כלומר שעבדו עבודה זרה רח"ל. א"כ איך אמר לנו משה רבינו כאן שעדיין אין אנו יכולים לעשות איש כל הישר בעיניו כי לא באתם אל המנוחה ואל הנחלה, משמע שלאחר שיבואו לא"י יוכלו לעשות ח"ו איש כל הישר בעיניו?

ורש"י מביא ע"פ דרש חז"ל: 'אבל בבמה אין קרב אלא הנידר והנידב וזהו איש כל הישר בעיניו נדרים ונדבות שאתם מתנדבים על ידי שישר בעיניכם להביאם ולא ע"י חובה אותם תקריבו בבמה'.

וב'נועם מגדים' ביאר ע"פ מאמרם ז"ל במס' קידושין דף מ' מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה'. וזה דווקא בבני ישראל, כי באומות העולם הקב"ה כן מצרף מחשבה רעה למעשה. וביאר מהרש"א טעם הדבר דאזלינן בתר חזקת כשרות, כל ישראל הם בחזקת כשרות, ולכן המחשבה הטובה בוודאי הוא רוצה להוציאה לפועל, ואם לא הצליח למעשה, זאת משום שנאנס ולא עשאה, אבל בשעה שיש לו מחשבה טובה, חזקתו שהוא באמת רוצה לעשות כן בפועל. אלא שאח"כ נמנע בפועל, ולכן מחשיבין מחשבה טובה.

אבל מחשבה רעה רח"ל, הרי מצד חזקת הכשרות של ישראל שלא יוציא המחשבה מן הכח אל הפועל, כי הוא ישוב אלפי פעמים בתשובה עד שלא יבא לידי מעשה, ולזאת אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה. אבל הגוי יש לו חזקה הפוכה, ולכן מצרפין מחשבתו הרעה.

אבל בעון ע"ז כן מצרף הקב"ה מחשבה רעה, כמ"ש 'למען תפוש את ישראל בלבותם'. וביאר מהרש"א כי במחשבת עבודה זרה כבר התנתק מגדר הקדושה ואיבד את חזקת הכשרות שלו, כי בע"ז, המחשבה עצמה היא כבר העבירה, ולכן הקב"ה מצרף המחשבה למעשה, שכבר אין לו חזקת כשרות.

וכתב ה'נועם מגדים' בפרשת פינחס חידוש עצום בשם הרמב"ם בהל' מאכלות אסורות פ"ח ה"ח, [ויש מציינין פרק יא הלכה כה] שהכלל הגדול שכל ישראל בחזקת כשרות הוא רק בארץ ישראל בלבד!! אבל בחוץ

לארץ צריך לבדוק כל אחד בפני עצמו אם יש לו כשרות או לאו, ואין לסמוך על החזקה. וכ"כ הבית יוסף בסי' קי"ט, ולכא' פסק בן למעשה בסוף סי' ס"ה ביו"ד.

וא"כ נמצא דהמעלה הגדולה הזאת שמחשבה טובה מצרפה למעשה, הוא רק בארץ ישראל בלבד.

ולפי זה כתב הנועם מגדים פירוש חדש על הפסוקים הנ"ל: לא תַעֲשֶׂנוּ כְּכָל אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם – כשתבואו לארץ ישראל, הקב"ה יצרף לכם המחשבה למעשה טוב, וממילא אפילו אם לא תעשו, רק תחשבו מחשבה טובה בלבד, זה כבר נחשב כאילו אנחנו עושים פה בחוץ לארץ. אינש כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו, המחשבה הישרה תיחשב לו כאילו עשה בפועל ממש.

אבל כאן בחו"ל לא, כִּי לֹא בְּאַתֶּם עַד עֲתָה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ, ורק בארץ ישראל נחשב המחשבה ממש כמעשה.

טעם הדבר מבואר בביאור 'תפילה למשה' על תהילים לרבינו ה'ישמח משה' זי"ע, בפרק פד, שכל מה שאמר ישראל להקב"ה 'גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, מי מעכב שאור שבעיסה', הרי הוא ענין פנימי שבלב. ומה שיש באדם יש בעולם, כמו שיש באדם לב, יש בעולם לב, ארץ ישראל היא הלב של העולם, ירושלים היא הלב של ארץ ישראל, וביהמ"ק הוא הלב של ירושלים, ונקראת 'לבא דעלמא'.

וזה שאמר הקב"ה 'והיו עיני ולבי שם כל הימים' על מקום הקודש, ולכן כשאדם בא לארץ ישראל נתעורר בלבו 'גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך', כי הלב של האדם נדבק בלב של העולם. כמו מגנט המחזק אחד את חברו ומגלה כוחותיו, כך הלב של יהודי הוא דבר יקר מאד, אך אינו מתגלה בפועל רק כשהוא בא"י לבא דעלמא.

ולפי"ז צ"ע בדברי הרמב"ם שביאר ב'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני', שעי"ז מתגלה הרצון הפנימי שלו, האם זה רק בארץ ישראל, בשלמא בענין קרבן שצריך שיהא 'לרצונו', הרי ממילא הקרבן הוא בא"י, וכן בעומר. אבל בדין כופין אותו לגרש הרי זה שייך בכל מקום, וכי רק בארץ ישראל כופין על כך, כי רק כאן בא"י מתגלה הלב הפנימי שהוא רוצה לעשות רצונו ית' בלבד? והי"ע.

גלוי לפניך רצון ליבנו לעשות רצונך בליבא דארעא בא"י

כתב הייטב לב זי"ע, נכדו של מרן הישמח משה זי"ע, דלא ניחא למארי עלמא לומר כן על בניו אהוביו שבחוץ לארץ שאין להם חזקת כשרות וכאילו הם אינם אומרים 'רצוננו לעשות רצונך'. והוסיף שכל המחשבות והקבלות הטובות שיהודי חושב בבתי כנסיות שבחוץ לארץ, דינם כמו בארץ ישראל, ויש לו חזקת כשרות וכו'.

והוא ע"פ דברי המהרש"א הנודעים בדברי רבי יוחנן שהיה תמה איך יש זקנים בבבל, והכתיב 'למען ירבו ימיכם על האדמה', ואיך יש אריכות ימים בבבל? כששמע שהם מקדימים ומחשיכים לבית הכנסת, אמר 'היינו דאהני להו'. כי מקום ביהכנ"ס וביהמ"ד דינו כארץ ישראל.

עלינו לחזק את הנקודה הזאת, שלא יהיה נקל בעינינו לנסוע מארץ ישראל לחוץ לארץ, נעשה כאומר 'הריני מוותר על החזקת כשרות שלי'... רח"ל.

ברהמ"ז אינה תלויה בארץ ולמה כרכה עם ארץ ישראל?

ועתה נזכיר עוד דבר יקר מהספה"ק 'בת עין', כנודע שהצדיק הזה היה משתוקק שנים רבות לקדושת א"י, וקרא שמו 'בת עין' ע"ש ירושלים וארץ ישראל, שנאמר בה 'עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה', 'והיו עיני ולבי שם כל הימים'.

וכתב ב'בת עין' פרשת בהה, ע"פ מש"כ בפרשת עקב מצות ברכת המזון 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך', שהמצוה הזאת איננה תלויה בארץ, היא חובת הגוף מדאורייתא בכל מקום בעולם.

והפליאה עצומה שהפסוק הזה דמצות ברכת המזון, מדבר להדיא רק בארץ ישראל, 'וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך', וכן כל יהודי בקצה העולם אם לא הזכיר א"י בברכת המזון לא יצא ידי חובתו,

ולכא' יפלא והרי גם במדבר כבר ברכו ברכת המזון, משה כבר רימז ליהושע שהוא יתקן גם ברכת נודה, במדבר לא ברכו רק ברכת הזן, ובתורה לא כתוב שיש לומר ברכת הזן, שהרי הפסוק אומר להדיא 'וברכת.. על הארץ הטובה', ועדיין לא קבלו את הארץ במדבר. הגם שבגמ' דרשו מה שדרשו בזה. הרי בפשוטו של מקרא מבלי לדעת מה שאמרו חז"ל [ח"ו ח"ו], משמע שמצות ברכת המזון היא מצוה התלויה בארץ.

ומאחר שבאמת היא מצוה שאיננה תלויה בארץ, על מה עשה ה' ככה להזכיר ענין א"י יחד עם ברכת המזון? וכן הקשה ב'סידורו של שבת' חלק ב' דרוש תשיעי פרק א'. עי"ש מה שביאר.

לא נבראה תכונת האכילה אלא בשביל קדושת פירות א"י

ותירץ ה'בת עין' וזלה"ק: 'אך נוכל להבין כל זה על דרך העבודה, דהנה עיקר כוונת הבורא ית' באשר ברא בחינת אכילה היה רק בשביל בחינת ארץ ישראל, מחמת שפירות ארץ ישראל יש להם קדושה כל כך כשאדם אוכל מפירות ארץ ישראל שהם ז' המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל (דברים ח ח), ואוכל אותם בקדושת הגוף, מעורר ז' מדות העליונים ונקשר ונדבק לבחינת קדושה עילאה, ובא לבחינת ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים וגו' (דברים ד ד). ולבחינת אכילה זו צריכים לכסוף ולהשתוקק מאוד, שעיקר בריאת האכילה היה בשביל זה, כדי שעל ידי אכילה יהיה קשור ודבוק בבחינת קדושה ולעורר ז' מדות עליונים, אבל בלא בחינת אכילה מקדושת ז' המינים מפירות ארץ ישראל היה קשה מאוד לידבק בבחינת קדושה לעורר ז' מדות עליונים'.

בעיקר הבריאה היה עשו צריך להולד עם ושט ויעקב עם קנה, כי הקול קול יעקב, מה הוא צריך ושט בכלל? וכבר ראינו צדיקי אמת שהיו חיים מבלי להשתמש עם הושט... על מה עשה ה' ככה להושיב יהודי אצל צלחת ג' פעמים ביום? רק בשביל פירות ארץ ישראל בלבד! שעל ידם הוא אוהב את השי"ת ומתגבר על יצרו ומתקן כל ז' המדות עד 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום'. וכל עיקר בריאת האכילה היה רק בשביל זה.

והוסיף עוד שבחוץ לארץ יש בשבת קדושה כמו פירות ארץ ישראל, וזלה"ק: 'העולה מכל מה שכתבנו, שבחינת אכילה הוא עבדות גדול לידבק על ידה לבחינת קדושה, על ידי פירות ארץ ישראל. ובחוץ לארץ בחינת שבת הוא בחינת ארץ ישראל, שעל ידי אכילת שבת יכול לדבק את עצמו לבחינת קדושה עליונה כמו על ידי אכילת פירות ארץ ישראל. ובחוץ לארץ יכול לדבק את עצמו לבחינת קדושה גם כן על ידי אכילה, על ידי שיזכור תמיד בחינת ארץ ישראל'.

ובשאלו בני ישראל את המן במדבר, היה בהם כל הטעמים של פירות ארץ ישראל שעברו לתוך המן. ובאותם מ' שנים, לא היה טעם לפירות שבארץ כנען, כי סר צלם, אותו הטעם עבר אל המן הקדוש.

ובזה מיושב מדוע כתוב בפסוק מצות ברכת המזון יחד עם א"י, כי גם יהודי בקליפורניה שאוכל לחם העשוי מקמח שבאריזונה, הוא גם צריך לברך על א"י, כי לולא א"י לא היה לו ושט ולא היה צורך לאכול כלל. ולכן יברך את השי"ת שיש לו ושט, ועתיד הוא לזכות לעלות לארץ ישראל ולאכול מפריה ולשבוע מטובה, וכמבואר בב"ח סי' ר"ח.

הכלל שבכל ברכת המזון צריכין להזכיר את א"י, כדי להתעורר מדוע בכלל עשה הקב"ה כל ענין אכילה ועיכול בגוף ישראל, אין זאת רק כדי לזכות לשפע הקדושה מפירות ארץ ישראל. כי כשהקב"ה רוצה לשלוח לך הבנה בתוה"ק, הוא שולח את זה ע"י תפוח של ארץ ישראל וכדו'.

וא"כ מדוע עשה הקב"ה מליארדי גויים שאוכלים ושותים תמיד? כבר ביאר הרוקח שבאמת היה הגוי צריך להיברא על ד' רגליים כשונרא וגמל, אלא שנתנו לו בחירה שיוכל להתגייר ולהיות אדם יהודי העומד על שתי רגליים. לכך קיבלו כל הברואים ושט, שיהיה שייך שיאכלו מפירות ארץ ישראל.

לא חיבר ריו"ח תלמוד ירושלמי אלא בריבוי פירות גינוסר

כתב ה'ערוגות הבושם' פרשת עקב, שרבי יוחנן לא היה זוכה לחבר כל התלמוד ירושלמי מבלי שיאכל ריבוי עצום מפירות גנוסר שבא"י, בלי נגיעה של אחיזת היצה"ר כלל. כי הבבלי נקרא 'מחשכים' שהוא מעורב, אבל 'אור' הוא תלמוד ירושלמי בלי משהו יצר הרע, וזכה רבי יוחנן לזה ע"י שאכל פירות גנוסר רבים, עד שהזבוב היה מחליק מעל פניו, כן מתואר בגמ', ופירשו רבוה"ק שהזבוב הוא היצה"ר הדומה לזבוב ויושב בין שתי מפתחי הלב, לא היה לו לאותו זבוב שום אחיזה מפניו הקדושים של רבי יוחנן, בזכות קדושת א"י.

עוד מבואר בגמ' שהיה אוכל פירות א"י, 'עד דמריד'. ופרש"י 'עד שנשתנה דעתו', כלומר שנהפך לאיש אחר בזכות פירות א"י. בזכות כל פרי ופרי שאכל רבי יוחנן בא"י, זכינו לעוד דף ולעוד הלכה בתלמוד ירושלמי.

ובבבל אכלו תמרים ועסקו בתורה, ואמוראי בבלי דיברו זה עם זה שהעולם עומד על הבל פיהם של תנוקות של בית רבן, שאל אביי את רבה דודו 'דידי ודיך מאי?', השיבו רבה 'אינו דומה הבל פה שיש בו חטא, להבל פה שאין בו חטא'. כביכול התלמוד בבלי נקרא בבחינה כזאת משום שניתנה בחוץ לארץ, ע"י אכילת תמרי בבלי.

בלי ספק שזה היה רצונו ית', שחכמי בבלי יאכלו את תמריה ויחברו את התלמוד בבלי, כי לית נהורא אלא דנפיק מגו חשוכא.

אוכלין פירות בחו"ל כדי לשמור כשירות הוושט לפירות הארץ

אך כאמור כל עיקר בחינת אכילה נברא בעולם רק כדי שיהודי יאכל פירות א"י, ונמצא שבחו"ל אוכלים 'סתם', כדי שהושט לא יתייבש ויתכווץ עד שיגיע לארץ ישראל...

ועל זה הדרך פירשו רבוה"ק 'נתת שמחה בלבי, מעת דגנם ותירושם רבו', שהוא שמח בלבו על דגן ותירוש שבארץ ישראל, אולי יזכה לטעום מהם עם הושט שלי.

וכן ביאר הרמב"ן בעת בואו לארץ ישראל, וראה את כל שפע הפירות שיש בא"י אף כשבני ישראל בגלותם ואינם יושבים על אדמתם, בכה ואמר משל לאם שחלה בנה התינוק ולא היה יכול לאכול, וחששה שלא יתייבש מעיין החלב, לקחה מין שרץ שיינק ממנה כדי שיתמשך מעיין החלב ולא יופסק, כדי שבשעה שיבריא התינוק יהיה לו חלב.

כך היא ארץ ישראל הקדושה, דבש וחלב תחת לשונך לקרב אותנו להשי"ת, כשגלו בני ישראל מעל אדמתה יכלה להתייבש ח"ו לגמרה, כמו שהיה נ"ב שנות גלות שבין בית ראשון לבית שני, ואח"כ היה קשה מאד עד שקידש עזרא שפע חדש. אבל בגלות האחרון הזה, לקחה השכינה הק' שרץ ישמעאלי פרא אדם, שהוא יונק מפריה ומטובה, הכל כדי שלא יופסק השפע.

וזהו גם הטעם שאנשים אוכלים בחוץ לארץ עם הושט, והרי לאכול תפוח בחוץ לארץ זה ממש סיגוף כאכילת אדמה, כנגד תפוח מתוק שבארץ ישראל, אין זאת אלא כדי להחזיק את הושט חי ובריא, שיישמר עד שיזכה לעלות לא"י ולאכול מפריה ולשבוע מטובה.

ובזה מובן מדוע ברכת המזון מאוחד ומקושר עם ארץ ישראל, כי היא עיקר טעם מהות האכילה שבעולם. כשהבין ה'בת עין' כל זאת, ארז חפציו ועלה לארץ ישראל בפועל ממש.

לא תחסר כל בה ולא תצטרך לסחור עם מדינות האומות

כתב הרה"ק רבי שאול בראך זצוק"ל בקונטרס 'דבר המלוכה' על ראש השנה, לגבי ענין עשרה זכרונות, ואומרים 'וזכרתי את בריתי יעקב, ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור'. וצ"ע דבשלמא הזכרת אבוב"ק הוא כדי לעורר רחמים על בני ישראל, אבל מה זכות יש באמירת 'והארץ אזכור'?

וכתב ע"פ מה שביאר מהר"ם שי"ק זי"ע בברכת 'בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי', ונודע שכבר הקשו בתוס' מס' ברכות מה פשר נוסח הברכה. וביאר מהר"ם שי"ק שהקב"ה עשה שכל מדינה שבעולם יש בה איזה חסרון, זו יש בה נפט ואין בה חטה, וזו יש בה חטה ואין בה נפט, וכדו', וכך צריכין כל המדינות להזדקק זה לזה. וזש"כ 'בורא נפשות רבות וחסרונן', שלא ברא אצל כל נפש שיהיו כל הצטרכויותיו סמוכין לו, אלא יזדקק להביא ממרחקים את צרכיו, זאת כדי 'להחיות בהם נפש כל חי', שהמדינה השכנה צריכה למקור השפע שיש במדינה זאת, וממילא מוכרחים הם לשמור על שלום ביניהם, ואם היה לכל מדינה כל צרכיה, היו מלחמות רבות בעולם.

הני מילי בשאר כל המדינות, אבל בארץ ישראל כתוב בה להדיא 'ארץ אשר לא תחסר כל בה', כפשוטו ממש. [אם היום אינו כך, הדבר תלוי במעשינו, כמסופר בגמ' שהאמוראים היו מוחים בכרם ובשדה שבא"י בגלות, למי את מוציאה פירותייך, לערביין הללו?]. ועד לפני כמה שנים היו צריכים להביא לכאן רוב החיטים מחו"ל, ואילו בשנים אחרונות יש ב"ה ריבוי עצום של חיטים משובחים מאד מיבול ארץ ישראל. כשהקב"ה רואה מליון

יהודים בארץ ישראל העוסקים בתלמוד בבלי וירושלמי, מה להם לאכול חיטה מאריזונה לאטום את ראשם ולבם, מוטב יאכלו מחיטים משובחין שבארץ ישראל, ויפתחו לבינו ועינינו בתוה"ק.

וביאר מהר"ם שיק שהקב"ה עשה במיוחד שא"י איננה זקוקה למדינות אחרות, כדי שתהא נבדלת משאר האומות ולא תזדקק לעסוק במסחר ומשא ומתן עם הגויים סביבותיה, וממילא לא ילמדו ממעשיהם הרעים.

הגם שכל עיקר הגלות לא היה אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, וכמו שקבלנו על עצמנו בשירת הים באמרנו ה' ימלוך לעולם ועד, אך כבר ביאר האור החיים הק' שבעיקר היה צריך להיות שכל הניצה"ק יבואו אליך ולא תצטרך לנדוד לחו"ל, ולכן א"י היא ארץ אשר לא תחסר כל בה'.

ובזה יש התעוררות רחמים כשאומרים 'והארץ אזכור', ממילא אי אפשר לטעון טענות על הנהגת בני ישראל בגלותם, כיון שאינם נמצאים על אדמתם וצריכין לסחור עם הגויים וממילא למדו ממעשיהם, אילו היו בארץ ישראל, היה להם פנים אחרות לגמרי.

לא תחסר בה מה שרק בעל כרחך ועל ידי החיסרון אתה חי

כתב החת"ס זי"ע בפרקי אבות, ספ"ד, 'על כרחך אתה חי', איך אתה חי? בזכות שאין לך תמיד את כל משאלות לבך, והרבה פעמים אתה מוכרח לאיזשהו מצב שאינו כרצונך, בזכות אותם המצבים אתה חי! וכן ביאר החת"ס בדוך מליצה: 'על כרחך אתה חי'.

בחיים הגשמיים רגיל אדם למצוא טעם וסיבה לחיים ע"י תשוקה שהוא מחכה למשהו. מוכרח הוא להיות כי הוא הזמין ריצוף חדש מאיטליה, וזה יגיע עוד חודשיים. אח"כ הוא מזמין וילונות מיוחדים מהודו, וא"כ מוכרח הוא להיות כדכתיב 'מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו, ילך וישוב לביתו, פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכו'. ולכן הוא תמיד בונה והורס, בונה והורס, כדי שלא ליפול לסכנת 'פן ימות'...

וכתב החת"ס שבדורו היה גוי עשיר מופלג שאיבד את עצמו לדעת, והניח אחריו מכתב שמרוב עשרו וכל תאוותיו בידו, מאס בעולם. לא היה לו 'על כרחך', לכן לא היה 'אתה חי'. כי כל מה שעלה על דעתו, מיד רכש לו בקלות. מטוס פרטי, יאכטה פרטית, אי פרטי, יער פרטי, ארמון פרטי, מה עוד יש לעשות כאן בעוה"ז? העוה"ז אין לו במה להשביע באמת את האדם, ומכיון שלא היה לו 'על כרחך', לא היו לו קשיים ואילוצים והכרחיים, לכן לא היה לו טעם לחיות.

ולכן נתן ה' שיהיה האדם דואג ומצטער, חוזר ויורד ועולה, קונה ומוכר, עתים רעים ועתים טובים, כי זהו חיותו של גוי. וזש"כ בעשו 'על חרבך תחיה', לא בחרב להלחם באחרים הכתוב מדבר, אלא על חרב מלחמת החיים, מוכר דולרים וקונה יורו, מוכר יורו וקונה דולרים וחוזר חלילה, זה הסיבה שלו לחיות ולקום בבוקר. אם אין לו אילוצים והכרחיים, הוא יושב במשמני איטליה ומואס בחייו כשור פטם העומד למות. וזהו 'על כרחך אתה חי'.

על זאת אנו מברכין 'בורא נפשות רבות, וחסרון', מודים ומשבחים להשי"ת שברא את הנפשות עם הרגשות חסרון, 'להחיות בהם נפש כל חי', רק כך אינם מאבדים עצמם לדעת.

ארץ אחת יש בעולם שאין צריך את כל המהלך הזה, אפשר לחיות עם בלטות קטנות של עשרים סנטימטר על עשרים סנטימטר, במשך מאה ועשרים שנה אפשר לחיות על ריצוף ישן כזה, לחגוג שם שמחות שבע ברכות ולרקוד בשמחה שלימה. ב"ה יש בתים שמחים כאלה בירושלים. אשרי להם.

'ארץ אשר לא תחסר כל בה', ארץ ישראל אין צריך שם 'חסרון' כדי לחיות, כמו שהוא באמריקה ושאר המדינות. באמריקה אם אין לאדם איזה חסרון, חייו אינם חיים. בארץ ישראל יש אנשים שאין להם חסרון כלל.

לא תחסר בה ע"י מידת ההסתפקות של כל שהיתה לאבות

ה'ישמח משה' זי"ע מבאר בפרשת וישלח 'לא תחסר כל בה', כי 'כל' היא המדה הקדושה שזכו בה אבותינו

אברהם יצחק ויעקב, בכל מכל כל, יעקב אבינו אומר לעשו 'כי חנני אלקים וכי יש לי כל'. לאחר שגרע מעדרו צאן רב מאד מאד, בכל יום ויום היה שולח לעשו מנחה 'עזים מאתים ותישים עשרים' וכו'. עשו עומד ותמה 'מה לך לחסר כ"כ מעדריך בעבורי?' יעקב צוחק ואומר 'יש לי כל', מדת ההסתפקות אין בה שום חסרון. י"ח חדשים שישב יעקב בבית אל, בכל יום ויום היה שולח מאתיים עזים ועשרים תישים עם עבדים וגמלים וכו' וכו'. כן מבואר במדרש.

כך אנו מבקשים בברכת המזון שגם אנו נזכה לברכה זאת שנתברכו בה אבותינו 'כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל'. זו מדת ההסתפקות.

עפ"ז ביאר ה'ישמח משה' 'ארץ אשר לא תחסר כל בה', שיש מדת הסתפקות בארץ ישראל, והיא הנקראת 'כל'. וכמבואר לעיל שאין בה חסרון, וזאת משום שיש בה מדת ההסתפקות. המתנה הזאת נמצא רק בארץ ישראל.

וזה שמשה רבינו מדבר עם בני ישראל בתשוקה עצומה על קדושת הארץ, 'אני אינני זוכה לבא לשם, ואתם באים לשם, תזכירו אותי שם בארץ הקדושה...'.
אין שפע א"י מנכה מהזכויות ולא במסכנות תאכל בה לחם

כתב מהרש"ק זי"ע ב'חכמת התורה' פרשת אמור, ע"פ דברי הגמ' שפעמים שאדם לוקח תענוגי עוה"ז לנפשו, וזה על חשבון דברים אחרים שהוא מפסיד עי"ז. אך השפע שמקבלים ע"י ארץ ישראל אין זה על חשבון דבר אחר. כי בשאר המדינות שהוא בחינת חלקו של עשו, זה בא על חשבון ענין אחר, ולכן יש לחשוש בחו"ל מכל הנאה גשמית. אבל ארץ ישראל שהיא מתנה לבני ישראל, אין מנכין לו מזכויותיו גם כשיושב ומתענג בא"י מאבטיח עסיסי ומתוק.

עפ"ז ביאר מהרש"ק 'ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם', הלשון מסכנות הוא כמו 'ניכוי', שבארץ ישראל יוכל לחיות חיים טובים מבלי לחשוש שמא מנכין לו ממקום אחר, ולכן 'לא תחסר כל בה' שלא יחסיר לו הנאה זאת משפע אחר.

אמנם אין הכונה להתגשם ולהתרחב לגמרי בהבלי עוה"ז, שכבר למדנו לעיל שיש בה מדת ההסתפקות דקדושה, וטוב לו לאדם עם בלטות ישנות כ' על כ'.

בחוץ לארץ אי אפשר לחיות עם בלטות כאלה, מכיון שהשכנה כבר החליפה לשיישים ענקיים של ק"נ על ק"נ, לזאת חייה אינה חיים עם הריצוף הישן. ולכן כשהוא הולך להחליף את הריצוף מחמת קנאת השכן, עליו לחשוש מ'מסכנות' שמא מנכין לו מזכויותיו ע"י אותם בלטות. אוי לו מיצרו אוי לו מיצרו. מצד אחד הוא מוכרח להחליף ריצוף כי זה סכנות נפשות, ממש חייו אינם חיים עם הבלטות הישנות. אך לאחר שהוא מחליף את הריצוף, אומרים לו שמנכין לו מזכויותיו.

אבל בארץ ישראל תרתי לטיבותא, מצד אחד, אם תרצה להחליף ריצוף, שיהיה לבריאות, לא מנכין מזכויותיו. אך מאידך אין בכלל רצון לשגעון כזה, מה הנפק"מ מה הגודל של הריצוף, והרי יכולין לרקוד על שניהן בשוה? אין יותר שמחת חיים כשיש בלטה יותר גדולה.

לא תחסר מהתרי"ג מצוות דבחו"ל הפקיעו ואין אלא ציונים

והנה הביאור הפשוט של 'לא תחסר כל בה' שהיא מלאה בכל המצוות שבתורה, כשיוצאין לחוץ לארץ מאבדים יותר ממחצית מנין המצוות. ואפילו המצוות שיש בחוץ לארץ הוא רק לסימנים בעלמא, כמבואר ברש"י פרשת עקב, רק מצד 'הציבי לך ציונים'. כמו הזרוע והביצה על הקערה בליל פסח, ואפילו אסור לחשוב ממש שהזרוע הוא קרבן פסח, שלא יקדישנו. כך נראים התפילין בגלות בחוץ לארץ. מבהיל על הרעיון. כיון שהוצאת את התיק עם הטלית והתפילין מא"י לחו"ל, נפל ערכה ב99.99 אחוז פחות, כחילוק שבין קרבן פסח ממש לבין זרוע על קערה גלותית.

כתב החת"ס במס' גיטין דף מג 'המוכר עבדו לחוץ לארץ יצא לחירות, משום דהפקיעו מן המצוות', וכן פסק הרמב"ם. וקשה וכי איזה מצוות עבד מקיים בא"י, והרי הוא מקיים רק מצוות כאשה, ואין לו קרקע בא"י, מדוע

נקרא שהפקיעו מן המצוות? ותירץ החת"ס שזה נקרא שהפקיעו מכל המצוות כולם, כי אינו דומה ק"ש בחו"ל כמו ק"ש בא"י. כי בא"י כפול ערכה פי אלף פעמים ככה! וזהו 'ארץ אשר לא תחסר כל בה'.

יותר מעלה בישיבת א"י כשיצא לפי שעה וחוזר אליה כאע"ה

עכ"פ צריכין אנו ללמד איזה רגע אחד של לימוד זכות על הנסיעה מא"י לשווייץ.

אי' בספה"ק 'אגרא דפרקא' אות קח וזלה"ק: 'שמעתי בשם צדיק אחד שביותר יש מעלה בישיבת ארץ ישראל כשחוזר מארץ ישראל לפי שעה לחוץ לארץ ואח"כ חוזר לשוב לשבת בארץ טועם האדם בה קדושה יתירה בפעם שנית יותר מבראשונה, והוא לדעתי נלמד מאברהם אבינו שכל עיקר מדריגתו ועילוי היה בפעם השניה ויעל אברם ממצרים [בראשית י"ג], נ"ל'.

וכ"כ ה'חרדים' זי"ע כי חשבון גלות ישראל ארבע מאות ושלשים שנה מתחיל מברית בין הבתרים, כמבואר ברש"י, וזה היה בהיות אע"ה בן שבעים שנה, וזה היה בתוך ארץ ישראל ששם אמר לו הקב"ה 'לתת לך את הארץ הזאת לרשתה.. ודור רביעי ישובו הנה'. **משמע** שהיה בא"י בהיות אע"ה בן שבעים שנה.

וקשה שהרי כתוב בפרשת לך לך 'ואברם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרן?' ותירץ החרדים שהוא מצא במדרש בראשית רבה פרק לט פסקא ח 'שהקב"ה אמר לאברהם אבינו בהיותו בן שבעים שנה פעם ראשונה שילך לא"י ויראנה, ואז היה ברית בין הבתרים, ותיכף אמר לו שיחזור'. ואח"כ בהיותו בן חמש ושבעים יצא מחרן לארץ ישראל שנית.

כי כדי לבא לא"י צריכין השתוקקות בלב. בתחילה כשעדיין לא היה בא"י לא היה לו תשוקה לא"י, שעדיין לא ידע טעמה. אחר שהגיע לא"י והבטיח לו את הארץ, וחזר לחרן, נתן לו הקב"ה חמש שנים של געגועים והשתוקקות לא"י, ורק לאחר מכן, יצא מחרן בהיותו בן ע"ה שנה.

ב'אגרא דפרקא' דרש כן על היציאה השניה 'ויעל אברם ממצרים', והכל אחד.

וכתב עוד החרדים, כי הפסוק 'מי יתן לי איבר כיונה אעופה ואשכונה, הנה ארחיק נדוד, אליו במדבר סלה', זהו שאמר אברהם אבינו באותם חמשת השנים, אמר אע"ה 'מוטב לי ללון במדבר של א"י ולא ללון בפלטר של חוץ לארץ'.

תענוג תמידי אינו תענוג ויוצאים מא"י כדי להגדיל התשוקה

וזה שאמר הבעש"ט זי"ע כי תענוג תמידי אינו תענוג, פעמים רבות שאדם יושב בארץ ישראל ואינו מחשיב ומעריך דיו את יקר קדושתה, לא שכל אחד צריך לצאת מא"י ח"ו, די לכם לקבל עדותם של אחרים שכבר יוצאים וחוזרים בהשתוקקות חדשה.

כך אמרו חז"ל שכל יהודי בכל מקום שהוא, הוא מ'בני ציון', אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה.

הנולד בחו"ל יכול להשבע שנולד בא"י במה שמצפה לראותה

לאחרונה יצא לאור ספר מפסקי הג"מ רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, באותה תקופה נתנו האנגלים זכות שהיה בא"י בעיקר רק למי שנולד בא"י, באותם הימים לא היו מחשבים ורישומים מדויקים מכל בתי החולים וכדו', כדי לקבל את הדרכון היה צריך לבא להשבע לפני האנגלים שהוא נולד בא"י. הגרי"ח זוננפלד פסק שאפילו מי שנולד בהונגריה מותר לו להשבע כן, ואין זו שבועת שוא שנאמר 'ולציון ייאמר איש ואיש יולד בה' ואמרו חז"ל בגמ' 'אחד שנולד בה, ואחד המצפה לראותה' גם הוא נקרא 'יולד בה' אף שנולד בפועל בבודפשט! עד כדי כך.

כתוב בספר 'עלי תמר' על הירושלמי, הג"מ רבי ישראל אבא ציטרון אב"ד פתח תקוה זצוק"ל שאל את חמיו הגאון מרוג'וב זי"ע הלכה למעשה, בתקופת הטורקים גזרו גזירת גירוש מא"י לכל מי שלא נולד בה, והיתה בהלה גדולה, כי לצאת מא"י באותם הימים היה ממש סכנת כליה, וכתב לו חמיו הרוג'ובר מברק 'עי' כתובות עה'. שם כתוב הגמ' הנ"ל 'אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה', גם הוא התיר להשבע על כך.

אלא שצריך להשתוקק ולהתגעגע לקדושת א"י.

כשהקב"ה רואה שאדם איבד את חיותו מקדושת א"י, הוא שולח אותו לחוץ לארץ כדי לחדש את השתוקקות לבו לארץ ישראל.

ובכמו שמצאנו בשבת קודש שיש 'מקלקל על מנת לתקן, מוחק על מנת לכתוב', ואין זה נחשב כפעולה של קלקול. כך אפשר ללמד זכות על השומע פסוקי פרשת עקב ויוצא לשווייץ. כי ע"י יציאתו יתחדש תשוקת לבו ל'עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה'. השי"ת יתן לכולנו חיים ארוכים ובריאים. בלייבט'ס געזונט און שטארק.